been conducted around the church's foundation in later years (Figs. 5–7). Two partial burials without grave goods were found (but not dated). Some 17th–20th-century artefacts were found in the fill.

Justina Stankevičiūtė

Augustinų vienuolyno teritorija Vilniuje

2015 m. KVP Vilniaus senamiesčio (UK 16073) teritorijoje, istoriniame Rusų (rusėnų) mieste, Augustinų vienuolyno teritorijoje, Bokšto g. 15 / Savičiaus g. 17 sklype 2015 m. gegužės–lapkričio mėnesiais buvo vykdomi detalieji tyrimai ir žvalgymai. Jų metu sklypo Š dalyje detaliai ištirtas 61,55 m^2 dydžio plotas (tranšėja 2 ir plotas 1), o Bokšto gatvėje ir sklypo P dalyje žvalgytas 92,5 m^2 dydžio plotas (tranšėjos 6–9 ir duobės 1–2).

Sklypas tyrinėtas jau ketvirtą kartą. 2011 m. žvalgomuosius tyrimus atliko L. Girlevičius. Vienuolyno R korpuso rūsyje ir kieme ištirtas 16,6 m^2 plotas. Tyrimų metu po supiltiniais XIX–XX a. sluoksniais tirti XVI–XVII a. sluoksniai su to meto radiniais, o pastato viduje tirtuose šurfuose aptikta pavienių žmonių kaulų iš suardytų kapų (*ATL 2011 metais*, V., 2012, p. 311–316).

2013 m. sklypo Š dalyje apie 1,1 m gylyje D. Antropikaitė aptiko kapus. Mirusieji orientuoti galvomis į Š, kojomis į dabartinę bažnyčią. Tyrimų metu aptiktus mūrų fragmentus bei palaidojimus archeologė siejo su XVIII–XIX a. į Š nuo dabartinės bažnyčios buvusiomis šventoriaus kapinėmis. Sklypo centrinėje dalyje, šurfe 3, po XX ir XIX a. sluoksniais, 1,8–2,7 m gylyje aptikti 6 kapai, palaidoti penkiais horizontais. Mirusieji laidoti galva į V. Kapai preliminariai datuojami XVI–XVII a. Sluoksnio su palaidojimais apačia nepasiekta (*ATL 2013 metais*, V., 2014, p. 253–258).

2014 m. L. Kvizikevičius atliko detaliuosius tyrimus lietaus nuotekų sistemos įrengimo vietoje ir ištyrė vieną 190 m^2 dydžio tranšėją. Jis aptiko 1,25–3,6 m storio XVII–XX a. kultūrinį sluoksnį, nustatė, jog po supiltiniu XX a. gruntu nuo 0,8–1,5 m gylio yra susiformavęs XVII a. sluoksnis su XVI–XVII a. radiniais, kuris vietomis sunaikintas. Tyrimų metu rasta XV a. mūrinio rūsio liekanų. Sklypo P dalyje atidengti mūrai datuoti XVII–XVIII a. Jie susieti su čia stovėjusiu Augustinų vienuolyno P korpusu. Centrinėje sklypo dalyje toliau tyrinėtos 2013 m. aptiktos kapinės. Iš viso rasta 19 kapų, iš kurių 12 buvo visiškai ištirta ir iškelta. Kapuose rasta XVI–XVII a. monetų (*ATL 2014 metais*, V., 2015, p. 258–261).

2015 m. detalieji tyrimai vykdyti iki projektinio 1,95–2 m gylio, jų metu tirtas XVI–XX a. kultūrinis sluoksnis. Sklypo Š dalyje 1,9 m gylyje pasiektas įžemis – geltonas smėlis. Virš jo susiformavęs tamsiai pilkas sluoksnis, kurio struktūra rodo čia buvus dirbamus laukus. Šiame, ankstyviausiame, sluoksnyje aptikta XV–XVI a. datuojamų radinių: rombo formos įtveriamasis strėlės antgalis (1 pav.), pilkos ir rudos

1 pav. XVI a. sluoksnyje surastas rombo formos strėlės antgalis. J. Stankevičiūtės nuotr.

Fig. 1. The diamond-shaped arrowhead discovered in the 16th-century layer

0 3 cm

3 pav. Sluoksnyje surastas unitams priskiriamas medalionas. J. Stankevičiūtės nuotr.

Fig. 3. The medal that is ascribable to the Uniates and was found in the culture layer

0 3 cm

2 pav. Kape 27 surastas medalionas. J. Stankevičiūtės nuotr.

Fig. 2. The medal found in burial 27

molio masės buitinės, Kielcų keramikos šukių, geležinis kaltas ar pleištas.

Nuo XVII a. gyvenamoji veikla teritorijoje suintensyvėjo: į ŠR nuo Švč. Mergelės Marijos Ramintojos bažnyčios ŠV kampo tranšėjos pjūviuose atidengtos vieno XVII a. pradžios statinio liekanos (M1–2). Tranšėjos V pjūvyje atidengtų mūro liekanų (M1) aukštis 45–80 cm, ilgis 2,8 m, iš pjūvio jos išlindusios per 40 cm. Atrodo, jog atidengta statinio sienos dalis ir plytų grindys: palei pjūvį atidengta plytų eilė – plytos dėtos viena šalia kitos. Tranšėjos pjūvyje matomas išlikusios sienos aukštis yra per dvi plytų eiles, t. y. 15 cm. Atidengta mūro dalis yra buvęs statinio kampas, čia siena turėjusi eiti R–V kryptimi ir, matyt, turėjo jungtis su tranšėjos R pjūvyje atidengtomis mūro liekanomis (M2), tačiau statinio siena šioje vietoje neišliko. Ši siena buvusi apie 95 cm storio, o išlikęs jos aukštis 80 cm (M1). Ji buvo mūryta iš raudonų 29–30x14–15x6–6,5 cm dydžio plytų su išilginėmis braukomis, rištų moliu. Tranšėjos R pjūvyje atidengtos mūro liekanos (M2) buvo 40 cm aukščio, 2,7 m ilgio, iš pjūvio išsikišusios per 10–15 cm plotį. Mūrytos iš raudonų 29–30x14–15x6–6,5 cm dydžio plytų su išilginėmis braukomis ir netašytų 20x20x20–45x30x45 cm dydžio akmenų, rištų moliu. Tame pačiame lygyje kaip ir pastato liekanos atidengtas fragmentiškai išlikęs netašytų akmenų grindinys, pagal kurį nustatyta, jog žemės paviršius XVII a. pradžioje buvęs ties H_{abs} 109,78 m altitude.

Remiantis aptiktu degėsių ir anglių sluoksniu, nustatyta, jog XVII a. teritoriją nuniokojo stiprus gaisras, tačiau čia ir toliau vyko intensyvi veikla.

2015 m. XIX a. kapinėse iš viso ištirti 5 šio laikotarpio palaidojimai – kapai 30, 32, 34–36. Mirusieji laidoti galva į Š arba veidu į bažnyčią, mediniuose karstuose be įkapių. Tyrimų metu taip pat tyrinėti trečiojo laikotarpio (XVII–XVIII a. I pusės) kapinių palaidojimai – kapai 26–29, 31 ir 33. Mirusieji laidoti aukštielninki, galvomis į R, V, Š bei PV, rankos dėtos įvairiai. Įkapių rasta vos keliuose kapuose: kape 27 – medalionas, pagamintas iš vario lydinio, kurio vienoje pusėje – Dievo Motina su kūdikiu ant rankų ir užrašas „REG SACH ? O P N“, kitoje – neidentifikuotas šventasis virš debesų (2 pav.), o kape 33 – Jono Kazimiero varinis šilingas bei stiklo karoliukai. Pagal surastą medalioną šie kapai priskiriami unitams. Dar vienas unitams priskiriamas medalionas, kurio vienoje pusėje pavaizduota Dievo Motina su kūdikiu ant rankų ir užrašas graikų kalba, o kitoje Šv. Juozapas Kuncevičius ir užrašas „B IOSAPH AT...“

(3 pav.). Jis surastas XVIII a. sluoksnyje ir, matyt, čia pateko iš suardyto kapo. Iš istorinių šaltinių žinoma, jog tirtame sklype stovėjo Šv. Kozmo ir Damiano cerkvė, kuri 1607 m. perėjo unitams, o 1610 m. sudegė gaisro metu. Po šio gaisro sklypas išlikęs neužstatytas iki XVII a. 8 dešimtmečio. Tačiau jį, matyt, ir toliau naudojo unitų bendruomenė, čia laidojo savo mirusiuosius. 1670 m. sklype Marijos Ramintojos bažnyčią pastatė karmelitai, todėl tikėtina, jog šiuo laikotarpiu unitai čia savo mirusiųjų nebelaidojo. Remiantis archeologiniais duomenimis, unitų kapus reiktų datuoti XVII–XVIII a. I puse, o istoriniais – XVII a. Apibendrinat 2013–2015 m. tyrimų rezultatus, galima teigti, jog mirusieji įvairiose sklypo dalyse laidoti XVI–XIX a.

Žvalgymų metu iki projektinio 0,4–1 m gylio fiksuoti XX a. sluoksniai. Tranšėjoje 8 atidengti mūrų fragmentai (M 1–7) datuojami XVII–XVIII a. ir siejami su čia stovėjusiu vienuolyno P korpusu, kuris pastatytas XVII a., rekonstruotas XVIII a., o nugriautas po XX a. 4 dešimtmečio. Tranšėjoje 7 aptiktos mūrų liekanos (M2–3) datuojamos XIX a. ir siejamos su palei Bokšto gatve iki XX a. vidurio stovėjusiu pastatu.

The Grounds of the Augustinian Monastery in Vilnius

In 2015, on the grounds of the Augustinian monastery, a 61.55 m^2 area was excavated in the N part of the plot at Bokšto St. 15 / Savičiaus St. 17 and a 92.5 m^2 area was surveyed in the S part of the plot on Bokšto Street. The excavation was conducted down to the planned depth of 1.9–2 m. A 16th–20th-century cultural layer was discovered (Fig. 1). Under the 16th-century layer, natural soil, i.e. yellow sand, was reached at a depth of 1.9 m in the N part of the plot. The remains of an early 17th-century masonry structure were found. The excavation of the 19th-century cemetery discovered in 2013 was continued. A 17th–first half of the 18th-century cemetery ascribable to the Uniates was also found (Figs. 2–3). In 2015, five 19th-century burials: nos. 30, 32, 34–36 and six 17th–first half of the 18th-century burials: nos. 26–29, 31, and 33 were excavated.